

420/5294

Tillægsdagsorden II

for

Det norske Arbeiderpartis 26. ordinære landsmøte

24.—27. februar 1923.

1. Den 3. og 4. kongres' beslutninger	Side 8
2. Partiets parlamentariske arbeide	« 20
3. Kommunetaktikken	« 7
4. Organisationen	« 3
5. Kommunalsekretær	« 16

Organisationen.

I henhold til beslutning i landsstyremøtet den 9. januar iaar og Radeks erklæring om partiets reorganisation besluttet centralstyret i møte 18. januar at nedsætte en organisationskomite som skulde fremkomme med indstilling angaaende organisationen. Til medlemmer av komiteen valgtes Stang, Tranmæl, Scheflo, Lian, og Halvard Olsen.

Komiteen forela i centralstyrets møte 19. februar følgende indstilling som centralstyret tiltraadte:

Reorganiseringen.

Komiteen er enig om at det første som maa gjøres er gjennom partipressen og paa møter i partiforeningene at opta et kraftig agitations- og opplysningsarbeide for at bringe klarhet over hvad der tilsiktes ved omlægningen. Herunder maa der av centralstyret utsendes cirkulærer til partipressen, partiets talere og partiorganisationenes styrer, hvori der pekes paa:

1. Ut fra Internationalens beslutninger skal partiet omorganiseres til et ensartet parti bygget paa individuelt medlemsskap for at sikre arbeiderklassens revolution.
2. Partiet skal bevare sin karakter av et proletarisk masseparti.
3. Partiets opgaver (forskjellen mellem fagorganisationens og partiets opgaver).
4. *Overgangsformerne.* (Herunder den *positive* registrering og forskjellen mellem agitationsgrupperne for reorganiseringen og cellerne i fagforeningerne.)

Komiteen har paa grund av det nær forestaaende landsmøte ikke fundet det formaalstjenlig at utsende noget cirkulære om de ovenfor nævnte spørsmåal.

Forsaavidt landsmøtet vedtar landstyrets indstilling av 9. januar 1922 om partiets organisationsform og landsstyrets beslutning av 9. januar 1923 har man her et foreløbig brukbart grundlag for det kommende landsstyre og centralstyre at arbeide paa. Det maa vel forutsættes at landsmøtet likviderer den nu paagaende partistrid saaledes at der kan sættes al kraft ind paa reorganiseringen.

Kontingenten.

I Radeks erklæring av 9. januar uttales at man samtidig med reorganiseringen maa utarbeide en *plan for partiets og dets presses finansiering*. Nogen holdbar plan for finansieringen kan ikke utarbeides førend man har set utfaldet av den *positive registrering*.

Landsstyrets forslag av 15. januar 1922 angaaende partikontingenten gaar ut paa en forhøielse av den nuværende ordinære kontingent fra 30 øre til 50 øre pr. mandlig medlem og fra 15 øre til 25 øre pr. kvindelig medlem pr. kvartal. At denne forhøielse av den ordinære kontingent som synes betragtelig ikke vil være tilstrækkelig til at klare partiets utgifter er aapenbart. Den svigten i medlemstallet, som har fundet sted i 1922 og som man maa regne med vil gaa yderligere ned ved overgangen til individuelt medlemsskap, vil gjøre det umulig at skape balance i partiets budget. Overgangen til individuelt medlemsskap vil medføre en betydelig større arbeidsmengde og en utvidet administration og derav følgende utgifter. Dertil kommer at den i landsstyrets forslag fastsatte kontingent av 1 øre pr. medlem pr. kvartal til Den kommunistiske Internationale ifølge beslutning av den utvidede eksekutivkomite i december 1922 er fastsat til 25 pct. pr. kvartal og medlem av partiets egen maanedskontingent.

Partiet kan vel neppe paaregne at fagorganisationen vil yde større bidrag til partiets virksomhet end hvad hittil har været tilfælde. Partiet maa skaffe sig større inntægter selv. Dette kan ske paa to maater: Enten ved at forhøie den ordinære kontingent eller ved at utligne en fast ekstrakontingent fordelt efter medlemmernes økonomiske evne.

Skal man opnaa en kontrollerbar ordning med kontingenten maa man gaa til anskaffelse av medlemsbok og kontingentmerker. Dette maa gjennomføres i forbindelse med registreringen. Medlemmerne maa da inddeles i kontingentklasser i forhold til sin inntægt. Kontingentklasserne maa ikke være for mange, idet det vil stille for store krav til foreningskassererne og underkassererne. Foreningskasserere og underkasserere maa personlig være ansvarlig for ethvert utlevert kontingentmerke. Fullstendig plan og instruks herom maa utarbeides av centralstyret snarest mulig efter landsmøtet.

Komiteen vil ikke anbefale at man gaar til en høiere ordinær kontingent end hvad landsstyret foreslaar. Derimot vil komiteen anbefale at der utlignes en ekstrakontingent gjældende indtil landsstyret anderledes bestemmer, efter følgende skala:

1. Medlemmer med inntægt av under kr. 4 000, pr. aar betaler ordinær kontingent.
2. Medlemmer med aarsinntægt av kr. 4 000 til kr. 6 000, 50 øre pr. maaned iberegnet ordinær kontingent.
3. Medlemmer med aarsinntægt av kr. 6 000 til kr. 8 000, 50 øre pr. uke iberegnet ordinær kontingent.
4. Medlemmer med aarsinntægt av kr. 8 000 og mere, 1 krone pr. uke iberegnet ordinær kontingent.

Lovene.

Komiteen mener at der nu ikke bør gaaes til en hel revision av lovene bygget paa individuelt medlemsskap, men vil innskranke sig til at foreslaa følgende forandringer utover de av landsstyret tidligere foreslaatte forandringer:

Partiets formaal.

§1. *Det norske Arbeiderparti er en avdeling av Den kommunistiske Internationale. Partiet har til formaal at føre arbeidernes klassekamp frem til proletariatets diktatur efter Den kommunistiske Internationales retningslinjer, paroler og beslutninger.*

Kontingenten.

I landsstyrets forslag til lovenes § 3 (dagsordenens side 21) maa 1 øre til Internationalen rettes til 3 øre.

Landsmøtet.

§ 4. Punkt 1—2 og 3 strykes og erstattes med følgende:

Landsmøtet holdes ordinært efter hver verdenskongres. Ekstraordinært landsmøte kan holdes naar landsstyret finder det paakrævet og skal holdes naar samorganisationer som repræsenterer mindst $\frac{1}{5}$ av partiets medlemmer kræver det. Til landsmøtet har enhver tilsluttet samorganisation som har opfyldt de i lovene fastsatte pligter ret til at sende 1 repræsentant for hvert paabegyndt 200 medlemmer. Til grund for valget lægges det medlemstal som der er indbetalt kontingent for i kvartalet forut for valget. Valget foregaar med adgang til direkte deltagelse eller medvirken av organisationens samtlige medlemmer og saaledes at de enkelte foreninger har indstillingsret.

Landsstyret.

Landsstyrets forslag til lovenes § 5, 2, maa forandres efter verdenskongressen beslutning om at eksekutivkomiteens medlemmer vælges av kongressen. Man foreslaar følgende ordlyd:

De i eller ved Kristiania bosatte medlemmer av styret er:

Formanden, næstformanden, sekretæren og hovedorganets redaktør, formanden for kvindesekretariatet og 3 andre medlemmer. Desuten tiltrædes centralstyret av partiets repræsentant i Den kommunistiske Internationale samt av en repræsentant fra Arbeidernes faglige Landsorganisations sekretariat og en repræsentant fra Norges kommunistiske Ungdomsforbunds centralstyre, likesom landsstyret inden sin midte vælger en repræsentant til hver av disse styre.

Formand, næstformand, sekretær, redaktør og kvindesekretariatets formand vælges ved særskilt valg med absolut flertal.

Almindelige bestemmelser.

§ 12. Punkt 5 tilføies:

Partipressens redaktører er ansvarlige overfor centralstyret (landsstyret) og staar under dets kontrol.

Centralstyrets flertal foreslaar følgende formulering:

«Partiavdelingene er ansvarlige overfor centralstyret (landsstyret) for sine partiavisers redigering.»

Forøvrig tiltraadte centralstyret komiteens forslag, idet dog Rastad og Hanna Adolfsen forbeholdt sig paa landsmøtet at ta endelig standpunkt til forslagene.

Landsstyret.

Tranmæl fremla følgende forslag:

Naar det nu gjennom fylkespartiene blir dannet faste og ensartede organisationsenheter, bør valg av landsstyremedlemmer overgaa til partiets samorganisationer. Antallet av landsstyremedlemmer bør da økes noget. Valget bør baseres paa medlemstallet. Kristiania Arbeiderparti bør velge i likhet med de andre samorganisationer. Nyvalg foretas mindst en gang pr. aar. De valgte maa naarsomhelst kunne trekkes tilbake og erstattes av nye. Landsstyret — eller om man foretrekker betegnelsen representantskapet — er partiets høieste myndighet mellem landsmotene.

Centralstyret har den daglige administrative ledelse. Men det skal i viktige politiske spørsmål raadføre sig med landsstyret. Centralstyret vælges av landsmøtet. Men opstaar det i perioden uoverensstemmelse mellem lands- og centralstyret, kan landsstyret foreta nyt valg av centralstyremedlemmer.

Centralstyrets medlemmer skal delta i landsstyrets forhandlinger med tale- og forslagsret, men har ikke stemmeret.

Landsstyret eller representantskapet vælger sin egen formand.

Disse spørsmål bør utredes av det nye styre og forelægges næste landsmøte. Organisationene er endnu ikke saa ensartede at det er mulig at gaa til en endelig behandling av saken paa det forestaende landsmøte. Medlemmene har heller ikke hat anledning til at ta stilling til disse spørsmål. Baade av formelle og reelle grunde kan først næste landsmøte træffe avgjørelse.

Der foreslaaes derfor at landsmøtet vedtar følgende

beslutning:

Landsstyret utreder spørsmålet om opprettelse av et representantskap eller omlægning av valg av landsstyremedlemmer, saaledes at valget foretas av partiets samorganisationer istedetfor av landsmøtet. Utredningen med forslag forelægges næste landsmøte til behandling.

Centralstyret er enig i at spørsmålet bør utredes, uten for tiden at ta stilling til forslaget.

Kommunetaktikken.

De nuværende regler for kommunetaktikken lyder saa:

«1. I kommuner hvor vort parti endnu ikke har mindst halvparten av kommunestyrets medlemmer, maa partiet ikke overta ordførerhvervet ved overenskomst med de borgerlige partier.

Man bør i det hele søke at undgaa overtagelsen av ordførerstillingen, saalænge partiet ikke har mindst halvparten av representantpladsene.

2. Kompromisser med de borgerlige partier maa heller ikke finde sted paa andre omraader.

Ved valg av komiteer, skolestyrer, ligningsnevnd etc. bør kræves, at forholdstalsprincippet blir befulgt.

3. Arbeiderpartiets grupper i fylkestingene maa heller ikke indgaa kompromisser med de borgerlige partier».

Siden disse regler blev vedtat er imidlertid den politiske situation endret, og et nyt parti — Norges socialdemokratiske parti — dannet. Centralstyret har derfor maattet gi taktiske direktiver som ikke helt stemmer med de vedtagne regler.

Centralstyret har fundet det nødvendig at partiet søker at danne en enhetsfront med socialdemokraterne i kommunestyrene hvor dette er mulig, og særlig ved ordførervalget i de kommuner hvor de to arbeiderpartier tilsammen har flertallet eller har halvdelen av kommunestyrets medlemmer. Hvor den socialdemokratiske gruppe er større end vor, har centralstyret paalagt vor gruppe at stemme paa socialdemokraternes ordførerkandidat.

Socialdemokraterne har i en række tilfælder ikke gjort gjengjæld. De har tildels stemt paa borgerlige ordførerkandidater og derved forskjørtset arbeiderpartierne flertal i kommunestyret. Hvor det ved denne ovenfor nævnte taktik er lyktes at ta ordførerstillingen og sikre arbeiderpartienes ledelse av kommunen, har dette styrket arbeiderklassens stilling. Hvor det er mislykket, har vor taktik styrket vort partis stilling og svækket socialdemokraternes.

Centralstyret har ikke i noget tilfælde tilladt vort parti at søke at faa ordførerstillingen, hvor arbeiderpartiet og socialdemokraterne ikke tilsammen har hat flertal. Men centralstyret har ikke i alle tilfælder fundet det riktig av vort parti at splitte sine stemmer for at undgaa ordførerstillingen og har da fraraadet dette. I et enkelt tilfælde — i Bergen — har centralstyret tilladt vor gruppe at stemme paa avholdspartiets ordførerkandidat, for derved at undgaa at høre fik ledelsen av kommunen.

Landsstyret finder det ikke nødvendig at landsmøtet iaar fatter nogen beslutning om taktikken ved ordførervalgene, idet dette kan utsættes til indunder næste kommunevalg.

Den 3. og 4. kongres's beslutninger.

Siden partiet sidst hadde landsmøte, har Den kommunistiske Internationale holdt to kongresser — den 3. kongres i 1921 og den 4. kongres i 1922. Begge kongressers beslutninger er trykt og utgit som brosjyrer og vil bli forelagt landsmøtet.

I tillægsgagsordenen til landsmøtet er behandlet Internationalens organisatoriske indstilling og Internationalens forhold til dens enkelte seksjoner.

Forøvrig har de to kongresser behandlet følgende spørsmål, som er av særlig betydning for Det norske Arbeiderparti:

Verdenssituationen og Den kommunistiske Internationales opgaver.

(3. kongres).

Taktiske retningslinjer (3. kongres).

Beslutninger i taktikspørsmålet (4. kongres).

Disse teser gir et bilde av det kapitalistiske samfunds og arbeiderklassens stilling i den nuværende periode og klargjør hvordan arbeiderklassen nu befinner sig i forsvarsstilling overfor kapitalistklassens angrep paa arbeidernes rettigheter paa alle hold. De redegjør for den taktik Internationalen i den anledning maa bruke i kampen mot arbeiderklassens fiender.

Tesene fremhæver at det nu er den grunnleggende oppgave «at vinde kommunistisk indflydelse over flertallet av arbeiderklassen og at føre en avgjørende del av denne klasse til kamp.» Netop nu faar «graden av selvbevissthet, kampvilje og organisation hos arbeiderklassen og dens avantgarde» uhyre betydning. «At vinde flertallet hos arbeiderklassen i Amerika og Europa — det er nu som før kominterns hovedopgave.»

Ut av denne grundbetragtning har eksekutiven reist parolen om *den proletariske enhetsfront* og enhetsfrontens taktik er godkjendt og stadfæstet av den 4. verdenskongres.

«Enhetsfrontens taktik betyr at den kommunistiske avantgarde gaar foran i de store arbeidermassers daglige kampe for sine nødvendigste livsinteresser. I denne kamp er kommunistene endog beredt til at underhandle med socialdemokraternes og amsterdamernes forræderske førere.»

«Enhetsfrontens taktik er kommunistenes tilbud om fælles kamp med alle arbeidere som tilhører andre partier eller grupper og med

alle partiløse arbeidere med sigte paa at forsvare arbeiderklassens elementære livsinteresser mot borgerskapets.»

«En særlig viktig oppgave under gjennomførelsen av enhetsfronten er at man opnaar ikke bare agitatoriske men ogsaa organisatoriske resultater. Ikke en eneste anledning maa forsømmes til at skaffe arbeidermasserne selv organisatoriske støttepunkter (bedriftsraad, kontrolutvalg av arbeidere av alle partier og partiløse — aksjonskomiteer o. s. v.)

Det viktigste i enhetsfrontens taktik er og blir den agitatoriske sammenslutning av arbeidermasserne. Det viktigste resultat av enhetsfronten vokser frem «nedenfra», fra arbeidermassens eget dyp.»

«Men kommunistene kan derunder ikke gi avkald paa under visse omstændigheter at forhandle med lederne for de fiendtlige arbeiderpartier. Over disse forhandlingers gang maa dog arbeidermasserne stadig og utførlig underrettes. Det kommunistiske partis selvstændige agitation maa heller ikke under disse forhandlinger paa nogen maate bli indskrænket.»

Den 4. kongres behandler ogsaa spørsmålet om *Arbeiderregjeringen*, som har betydning ikke bare som almindelig propagandistisk parole, men ogsaa under visse omstændigheter som aktuelt politisk løsen.

Med arbeiderregjering menes ikke en parlamentarisk koalitionsregjering av de forskjellige arbeiderpartier, men en regjering som kan og vil føre revolutionær politik. »Det er en selyfølge-» heter det, «at en virkelig arbeiderregjeringens fremkomst og dens videre opretholdelse som en regjering som driver revolutionær politik maa føre til den bitreste kamp, eventuelt til borgerkrig mot borgerskapet. Løsenet om arbeiderregjeringen er derfor egnet til at sammenslutte arbeiderklassen og utløse revolutionære kampe.»

Kommunistene maa under visse omstændigheter erklære sig vilige til at danne regjering sammen med ikkekommunistiske arbeiderpartier og arbeiderorganisationer, hvis der er garantier tilstede for at denne arbeiderregjering virkelig vil føre en kamp mot borgerskapet i den her anførte aand.

Angaaende *bedriftsraadsbevægelsen* uttales det: «Kongressen betrakter det som en hovedopgave for alle kommunistiske partier mer end hittil at forankre sin indflydelse i bedriftene og at understøtte bedriftsraadsbevægelsen eller ta initiativet til dannelse av denne bevægelse.»

Tesene understreker endelig betydningen av at komintern utbygges til et kommunistisk verdensparti, nødvendigheten av den strengeste internationale disiplin og av gjennomførelsen av de 21 optagelsesbetingelser og av Internationalens beslutninger forøvrig.

Den kommunistiske Internationale og Den røde Fagforenings Internationale (3. kongres).

Kommunistenes opgaver i fagbevægelsen (4. kongres).

Disse teser er en videre utvikling av de beslutninger som blev fattet paa den 2. kongres.

«Den økonomiske kamp er tillike politisk, d. v. s. en almindelig klassekamp.»

«Den teoretiske og praktiske spaltning av arbeidernes klassekamp i to uavhengige deler er i den nuværende revolutionstid yderst skadelig.»

«Derfor er aksjonsfællesskap og et organisk forbund mellom det kommunistiske parti og fagforeningene forutsætningen for seiren i kampen mot kapitalismen.»

Fagbevægelsens enhet er nødvendig for arbeiderklassens kamp. Spaltning av fagforbundene er en stor fare for hele arbeiderbevægelsen, som kommunistene av al kraft maa motsætte sig.

Kommunistenes arbeide i kooperationen (3. og 4. kongres).

Internationalen paalægger alle kommunistiske partier, at alle partimedlemmer ogsaa skal være medlemmer av de kooperative selskaper og utføre kommunistisk arbeide i disse organisationer¹⁾.

Under partiets ledelse og kontrol skal de kommunistiske kooperationer arbeide mot den reformistiske tanke at den kooperative bevegelse ved egen kraft skal kunne virkeliggjøre en socialistisk samfundsordning, mot kooperationens politiske nøytralitet og for dens deltagelse i de sociale og økonomiske kampe partierne og fagorganisationerne fører til beskyttelse av det arbeidende folks interesser.

De skal arbeide for at styrke de kooperative foreningers aktive evne, bl. a. ved at arbeide mot princippet om utdeling av utbytte og for dannelselse av fond til styrkelse av samvirkebevegelsen, til understøttelser under streiker og til beskyttelse av de kooperative funksjonærers interesser o. s. v.

Men kommunistene maa samtidig arbeide for kooperationens enhet baade nationalt og internationalt og maa derfor ikke arbeide for løsrivelsen av de revolutionære eller opposisjonelle kooperative selskaper fra de kooperative fællesorganisationer og heller ikke agitere for en spaltning av disse.

Aktionsprogram i Agrarspørsmålet (4. kongress).

Programmet fremhever sterkt nødvendigheten av at vinde de arbeidende masser paa landet.

«For at vinde, foruten landarbeiderne ogsaa de fattige bønder (husmænd, smaa forpaktere og en del av smaabønderne) for revolutionens sak og de middelstore bønder for en velvillig nøytralitet maa disse lag befries fra de med godseierne forbundne storbønders indflydelse og førerskap. De maa lære at indse, — da deres interesser ikke falder sammen med storbøndernes, men med proletariatets — kan bare proletariatets revolutionære parti, det kommunistiske parti, være deres fører i kampen.

¹⁾ Se Nedre Lærdals arbeiderforenings forslag til landsmøtet. (Dagsordenen side 33—34.)

I den anledning er det ikke nok bare at oppstille et program eller drive propaganda. «Det kommunistiske parti maa ved fortsatte aktioner i disse befolkningslags interesser bringe bevis for, at det virkelig er alle arbeidende og undertrykte parti».

Det kommunistiske parti maa derfor opta og kjempe for disse lags dagskrav, bedring av lønnings- og arbeidsvilkaar, lettelse av skattetrykket, fordeling av jord til dem som i virkeligheten vil bearbeide den, men ikke paa de haarde betingelser enhver borgerlig agrarreform betinger.

«En endelig befrielse av alle arbeiderne paa landet kan bare en proletarrevolution bringe, som uten erstatning konfiskerer godseiernes jord og eiendom, men lar de arbeidende bønders jord forbli urørt, og befri dem for alle byrder, forpakkingsavgiften, hypoteklaan og feudale indskrænkninger og understøtter de arbeidende bønder paa enhver maate.»

Organisatorisk skal alle kommunister som arbeider i landbruket, trø ind i landarbeidernes organisationer og danne fagforeninger, hvor disse ikke findes. Kommunistene skal ogsaa trø ind i smaabøndernes organisationer (bedrifts-, forbruks- og kreditsammenslutninger) for at revolutionere dem og bringe ut av verden det kunstige skille mellom lønsarbeidernes og de fattige bønders interesser.

De kommunistiske partiers arbeide blandt kvindene (3. og 4. kongress).

Tesene fremhæver betydningen av arbeidet blandt kvindene og bestemmer at de særskilte kvindeorganisationer skal erstattes av kvindesekretariater ved alle kommunistiske partiers centralledelse og kvindeutvalg ved de enkelte partiavdelinger. Den kommunistiske Internationale har opprettet et internasjonalt kvindesekretariat med sæte i Berlin. Forøvrig henvises til landsstyrets indstilling angaaende partiets stilling til kvindeorganisationene (dagsordenen side 17—20).

Den kommunistiske Internationale og den kommunistiske ungdomsbevegelse (3. og 4. kongress).

Tesene fremhæver at ungdomsorganisationene staar i en anden stilling til de kommunistiske partier end til de socialdemokratiske og reformistiske partier. De maa opgi sin politiske førerrolle og sin uavhengighet av partiet. Den politiske ledelse kan bare ligge hos Den kommunistiske Internationale og de nationale partier. «Det er de kommunistiske ungdomsorganisationers plikt at underordne sig denne politiske ledelse (program, taktik og politiske direktiver) og indordne sig i den fælles revolutionære front.» De skal ta stilling til alle politiske og taktiske spørsmåal og indenfor sit lands kommunistiske parti, men aldrig mot dette, arbeide overensstemmende med de fattede beslutninger.

«De kommunistiske ungdomsorganisationers nuværende oppgave bestaar i at samle massene av de unge arbeidere, opdra dem kommunistisk og indrullere dem i den politiske kampfront».

Det er nødvendig at der oprettes et nøie politisk samarbejde mellem Den kommunistiske Internationale og Den kommunistiske Ungdomsinternationale og mellem de kommunistiske partier og de kommunistiske ungdomsforbund.

Den 4. kongres paalægger ungdomsorganisationene at opta arbeidet for de unge arbeideres stilling og udtaler:

«Den kommunistiske Internationale erkjender nødvendigheden av en enhetsfront mellem unge og ældre arbejdere og henstiller til alle kommunistiske partier og hele verdens arbeiderklasse at understøtte de unge arbeideres krav i kampen mot den kapitalistiske offensiv, mot borgerskapet og reaktionen.»

De kommunistiske partiers oplysningsarbeide (4. kongres).

Tesene fremhæver nødvendigheden av et centralistisk ledet oplysningsarbeide ved nationale og lokale partiskoler, foredrag og biblioteker. Videre fremhæves nødvendigheden av at alle partimedlemmer deltar i et planmæssig agitationsarbeide blandt de arbejdere som staar utenfor partiene. Endelig kræves det at partiene skal sørge for at alle partimedlemmer i det mindste kjender sit eget partis program, de 21 betingelser og de av Kominterns beslutninger som vedrører hans eget parti. De ansvarlige funktionærer og styremedlemmer skal kjende alle vigtigere taktiske og organisatoriske beslutninger, som er fattet paa verdenskongressene, og de skal i den anledning underkastes examination.

Internationalens program.

Den 4. kongres besluttet at paalægge alle nationale partier at utarbeide programforslag og indsende disse til eksekutivkomiteen senest 3 maaneder før den 5. verdenskongres for at denne skal kunne behandle forslagene. Kongressen fastsatte ogsaa de hovedlinjer forslagene skulde utarbeides efter.

Centralstyrets flertal, Trammæl, Lian, Chr. H. Knudsen, Knut Engh, Hanna Adolfsen, Tina Thorleifsen og Sverre Johansen foreslaar følgende:

Indstilling:

Det norske arbeiderparti godtar under henvisning til landsstyrets enstemmige indstilling om enhetsfronten, centralstyreflertallets erklæring i landsstyremøte 7. januar og Kristiania arbeiderpartis forslag av 2. februar, de beslutninger som er fattet paa den 3. og 4. verdenskongres.

Mindretallet Stang og Scheflo foreslaar følgende

indstilling:

Det norske arbeiderparti godkjender den 3. og 4. verdenskongres' i denne indstilling nævnte beslutninger og paalægger centralstyret og landsstyret at gennemføre disse.

I landsstyret stemte 11 medlemmer for centralstyrets flertals forslag, 11 for mindretallets forslag.

For flertallets forslag stemte: Trammæl, Lian, Chr. H. Knudsen, Rastad, Madsen, Engh, Harry Nilsen, Moen, Oscar Nilsen, Torp og Haugli.

For mindretallets forslag stemte: Stang, Halvard Olsen, Scheflo, Aalberg, Sundby, Ertresvaag, Aase, Olaussen, Oisang, Fremo og Ottar Lie.

Kristianiaforslaget.

I.

Arbeidernes frigjørelse maa være deres eget verk. Derfor maa tyngden i vor virksomhet lægges i at organisere arbeiderne for denne opgave. En revolutionær klassekamp som skal lede til arbeidernes erobring av den politiske og økonomiske magt i samfundet er betinget av at arbeidet koncentrerer om dannelsen av kamporganisationer som naar magten er erobret kan omdannes til samfundsmæssige organer (arbeider-, bonde- og fiskerraad). Arbeiderne maa selv gjennom masseaktion og ved hjelp av sine egne organisationer sætte sig i besiddelse av samfundsmagten.

II.

Vort partis parlamentariske arbeide er ikke et maal i sig selv. Sterke og kampføre arbeiderorganisationer betyr mere for opnaaelse av positive parlamentariske resultater end repræsentanternes antal og manøvreedygtighet. Derfor er de politiske repræsentanters opgave i første række agitatorisk og maa ta sigte paa at styrke arbeidernes egne kamporganisationer uterfor de parlamentariske forsamlinger.

Ved paa denne maate at øke arbeidernes reelle magt vil ogsaa arbeidernes repræsentanter i storting og kommunestyre faa øket indflydelse.

Storingsgruppen skal paa forstaaelig maate ved sine taler og sin stemmegivning klarlægge arbeidernes dagsaktuelle og revolutionære krav, og samtidig avsløre de borgelige partiers arbeiderfiendtlige politik. Ved en fast og retlinjet parlamentarisk virksomhet skal skillelinjene mellom borgerpartiene og arbeiderpartiet gjøres skarpe og klare.

Det er storingsgruppens opgave at bringe det arbeidende folk til at forstaa at i hovedsaken er alle borgerlige partier arbeiderfiendtlige. Den opportunistiske manøvrepolitikk er egnet til at forvirre begrepene og utslette skillelinjene mellom arbeiderpartiet og borgerpartiene og er derfor forkastelig.

III.

Bestemmelsesretten ligger hos medlemmene. Derfor maa organisationene være slik opbygget at medlemmene har fuld kontroll over sine tillidsmænd. Arbeiderne maa til enhver tid ha anledning til at

trække sine tillidsmænd tilbake og vælge nye, saaledes at styrene stadig kan forbli i overensstemmelse med medlemmene. Ved besættelsen av tillidshverv bør man altid ha for øie at ledelsen skal ligge hos arbeiderne selv og ikke hos intellektuelle og halvintellektuelle. Den centrale ledelse skal være saa sterk som mulig, men da dette er betinget av at den er i kontakt med medlemmene, maa dens myndighet ikke utøves paa bekostning av medlemmenes ret til kontroll over ledelsen. De lokale avdelingers selvbestemmelsesret skal oprettholdes i den utstrækning som det er forenlig med fællesskapet og enheten. Det maa arbeides for at skape et tillids- og ikke et lydighetsforhold mellom de forskjellige instanser. Man maa derfor baade i nationale og internasjonale forhold motarbeide den tiltagende tendens til at samle magten paa et faatals hænder.

VI.

Besvarelse av størst mulig selvstændighet i alle indre anliggender er det princip som ogsaa bør raade i organisationsmæssige forhold mellom de nationale partier og Internationalen. I overensstemmelse hermed skal det norske partis internasjonale repræsentanter arbeide for en tilsvarende ændring i Internationalens organisationsmæssige praksis. Partiets repræsentanter skal principielt hævde at Internationalens myndighet bør være absolut med hensyn til alle internasjonale aktioner og med hensyn til spørsmål hvis betydning rækker ut over det enkelte partis rammer, men Internationalen bør ikke gripe ind i lokale spørsmål. Eksekutivkomiteens medlemmer bør vælges av de nationale partier.

V.

Det intime samarbeide mellom partiet og fagbevægelsen maa opretholdes og styrkes. Dette samarbeide maa — som uttrykt i landsmøtebeslutningen av 1921 — være betinget av et gjensidig tillids- og likestillethetsforhold. De to bevægelser har fuldt anerkjendt hinandens organisations- og aktionsmæssige uavhengighet og suverenitet. Dette forhold maa fremdeles anerkjendes og opretholdes som et ufravikelig grundlag for det fortsatte samarbeide. Partiet skal «ikke opfatte sig som fagbevægelsens overordnede». Det skal søke stadig at øke sin tillid og indflydelse indenfor fagbevægelsen ved alltid at tjene de revolutionære fagorganisationer og deres medlemmers interesser.

Kommunalsekretær.

Kommuneutvalget som bestaar av Kr. Aamodt, Emil Stang, Chr. Holtermann-Knudsen, Egede Nissen, Oskar Nilsen, Olav Steinnes og Fr. Monsen har oversendt centralstyret følgende indstilling:

Vort parti har lagt stor kraft i arbeidet for at faa magten i kommunene. Agitationen har været omfattende og virkningsfuld, programmene rigtige og tilslutningen fra vælgermassens side derfor stadig økende. Rent talmæssig kan vi kanskje være tilfreds. Vi har nu repræsentanter i flere hundrede av landets kommuner og sitter med magten i en hel del av dem. Men resultatene av vort kommunale arbeide svarer allikevel ikke til forventningene. Særlig i de økonomiske spørsmål er vore kommunegrupper ofte kommet til kort, i skattepolitikken, boligsaken, motarbeidelsen av arbeidsløsheten o.s.v. Dette forhold har sin forklaring, ikke i mangel paa god vilje, men i mangel paa plan og ledelse i den praktiske gjennomførelse av partiets kommunepolitiske programmer.

Vi staar nu med en sterkere repræsentation end nogensinde i kommunene, har derfor større forpligtelser end nogengang før og har ogsaa paa grund av arbeiderklassens stilling langt større og vanskeligere opgaver at løse. I retningslinjene for høstens kommunevalg er disse opgaver angitt ganske generelt, men nogen anvisning paa de praktiske metoder til deres løsning i hvert enkelt tilfælde har vi ikke sørget for at gi. Dertil har partiet ikke noget organ. Men et saadant raadgivende og ledende fællesorgan for partiets kommunepolitikk er nødvendig. Vi har unge og friske kræfter rundt omkring i kommunene, men de trenger støtte og veiledning. Skattepolitikken f. eks. er et saa vanskelig omraade, at der trænges spesiell innsigt og erfaring om man skal kunne utrette noget. Her maa der paa en eller anden maate sørges for at vore grupper kan faa den nødvendige veiledning. Og i kampen mot arbeidsløsheten maa vore kræfter mobiliseres efter en fast plan, dersom vi skal ha haab om at utrette noget i dette det største og vanskeligste spørsmål i vor kommunepolitikk. Her kommer vi ingen vei, hvis vi ikke kan faa organisert et planmæssig samarbeide ialfald mellom de arbeiderstyrte kommuner baade til utnyttelse av kommunernes egen økonomiske evne og til fællesoptræden overfor staten.

I de retningslinjer for partiets kommunepolitikk, som blev utsendt fra centralstyret ifjor, var det forutsatt at der snarest mulig skulde opprettes en egen avdeling for kommunepolitikken, med en fast kommunalsekretær, knyttet til centralstyrets kontor. Denne plan

vandt almindelig tilslutning utover landet og paa alle hold inden partiet, men paa grund av økonomiske vanskeligheter har den ikke kunnet realiseres. Saken er imidlertid av saa avgjørende betydning for et frugtbringende arbeide fra vore kommunebrakkers side, at der nu uten yderligere ophold maa gjøres hvad gjøres kan for at faa den ordnet paa en tilfredsstillende maate.

Kommuneutvalget er av den opfatning, at behovet for en kommunalsekretær med særskilt kontor er saa stort og almindelig og at denne sak omfattes med saa stor interesse, at partiavdelingene utover landet vil paata sig de ofre, som er nødvendige for at faa kontoret opprettet. Vi har nu repræsentanter i over 300 kommuner. Regner man med et aarlig budjet som nedenfor paa ca. 23 000 kroner, vil det kræve henimot 100 kroner *gjennemsnittlig* av hvert herreds- og byparti, en utgift til dette særlige formaal, som ikke skulde være uoverkommelig og iethvertfald vilde svare gode renter. Bidragene fra de lokale partier bør graderes efter deres økonomiske evne og medlemstal. Herreds- eller bypartier, som har flertal i kommunen og derfor maa forutsættes at bruke kontoret meget og samtidig ha god økonomisk evne, bør saaledes kunne paalægges langt større bidrag end smaa lokalavdelinger, hvor partiet er litet utviklet og har liten anledning til at gjøre sig gjældende i kommunen. Disse forhold maatte centralstyret ta i betragtning ved en normering av bidragene til kontoret, saaledes at det mindst sattes til 50 kroner og med forhøielse indtil det femdobbelte — eller i enkelte tilfælde noget mer — for økonomisk sterke avdelinger og for kommuner hvor vi har flertal.

Utgiftene ved en saadan fullstendigere ordning av kommunalkontoret vil, som det sees nedenfor, dreie sig om ca. 22 000 kroner aarlig, hvortil kommer et beløp til nødvendige anskaffelser ved opprettelsen. Sekretæren opføres med samme løn som partisekretæren, kontordamens med 4 500 kroner for at faa en fuldt kvalificert og øvet stenografidame. Kontoret maa ha egen telefon og andet kontorutstyr helt for sig. Aarsbudgettet maa antagelig opføres med:

Sekretærløn	kr. 7 500.00
Kontordame (stenograf m. v.)	» 4 500.00
Reiseutgifter for sekretæren	» 3 000.00
Husleie, lys, opvarmning	» 1 200.00
Telefon, telegr. og portoutgifter	» 2 500.00
Kontorsaker, trykning	» 2 500.00
Diverse og uforutsette utgifter	» 800.00

Tils. kr 22 000.00

Hertil kommer utgifter ved opprettelsen:

Anskaffelse av forskjellige kontorinventar og rekvisiter	» 1 200.00

Samlet kr. 23 200.00

Til en begyndelse — f. eks. i det første hele eller halve aars tid — vil det antagelig ikke være nødvendig at ansætte kontordame, likesom de øvrige utgifter kan nedsættes noget for det første aar, saaledes at utgiftene for dette aar kan anslaaes til 12 à 14 000 kr.

Hvis de økonomiske forhold i partiet fremdeles umuliggjør realisationen av planen fra ifjor, melder spørsmålet sig om der ikke kunde træffes en foreløbig ordning, hvorved der kunde opnaaes mere fasthet i forholdene uten at gaa til oprettelse av en ny hel stilling og i det hele uten saa store utgifter, at det blev uoverkommelig.

Som en saadan foreløbig ordning vil kommuneutvalget alternativt foreslaa, at redaktøren av kommuneavdelingen i «Det 20. Aarhundrede» knyttes til partikontoret som konsulent i kommunale spørsmål, at der opprettes et fast utvalg som han arbeider sammen med, og endelig at der — i likhet med hvad der er gjort i Sverige — vedtas landsgyldige statutter for alle vore kommunegrupper med organisering av en fast forbindelse og rapportvirksomhet mellom gruppene og centralstyret.

Utvalget som opnevnes av centralstyret, bør bestaa av kommunalsekretæren og fem andre medlemmer, hvorav de tre vælges fra landdistriktene og de to fra Kristiania. De to sidste danner sammen med sekretæren arbeidsutvalget, som har møte i regelen 1 gang ukentlig, mens samlet møte av hele kommuneutvalget holdes mindst 1 gang om maaneden. Utvalget avgir maanedlige rapporter til centralstyret, som skal forelægges alle større og prinsipielle saker til avgjørelse. Det kontormæssige arbeide utføres av partikontorets folk. De fører journal og register over sakene, og ordner arkivet med senere mere fuldkomment kommunalkontor for øie. Det forutsættes at alt kontormæssig blir som nu, at det blir meget litet trykning, mest særavtrykk av tidsskriftets kommunemeddelelser og ingen reiser for kontorets regning. Forespørsler og besvarelser som egner sig til det, indtages i «Det 20. Aarhundrede». For tidsskriftet gjennomføres obligatorisk abonnement for et tilstrækkelig antal til alle kommunegrupper.

Aarsbudgettet for en saadan foreløbig ordning kan antagelig sættes til ca. 5000 kroner, fordelt saaledes:

Godtgjørelse til sekretæren	kr. 2500.00
Reisegodtgjørelse til utvalgets utenbys medlemmer.	« 800.00
Telefon, telegraf, porto m. v.	« 1500.00
Tilfældige utgifter	« 200.00

Kr. 5000.00

En saadan ordning vil ganske visst ikke bli helt tilfredsstillende. Men den vil straks kunne bli en god hjelp baade for centralstyret og vore kommunegrupper. Man vil faa erfaringer som kan være til nytte for den fremtidige ordning, og man vil kunne legge grunden til det arkiv for vor kommunepolitikk, som vi ikke længere kan være foruten. Ordningen vil sikkert ogsaa tilføre vort tidsskrift adskillig stof av betydning og i det hele skape mere interesse om det ute i rækkerne.

Som grundlag for de nødvendige lovregler om forholdet mellom kommunegruppene, de lokale partier og centralstyret og om rapportvirksomheten henvises til de retningslinjer og statutter som nylig er vedtatt for det svenske kommunistiske partis kommunevirksomhet. Det heldigste vilde antagelig være, at landsstyret eller centralstyret fik bemyndigelse til at vedta lignende regler, efterat kommunalmøter i de forskjellige fylker hadde faat uttale sig om dem.

Kommuneutvalget tillater sig at foreslaa for landsstyret og landsmøtet, at ordningen av kommunalkontoret vedtas efter et av de i punkt I nedenfor opstillede alternativer, og at landsstyret faar bemyndigelse til at vedta statutter for kommunegruppenes organisationsmæssige stilling, saaledes som under punkt II angit.

I.

Alternativ I.

Centralstyret bemyndiges til at ansætte en sekretær og opprette en egen avdeling ved centralstyrets kontor for partiets kommune-politiske virksomhet, overensstemmende med kommuneutvalgets forslag.

Til dækning av utgiftene ved kontoret bemyndiges centralstyret til at paalægge hvert herreds- og byparti at yde et tilskud av mindst 50 kroner og saaledes at dette beløp kan forhøies forholdsvis for lokalpartier med større økonomisk evne og hvor partiet har flertal i kommunen.

Alternativ II.

Centralstyret bemyndiges til at anta en fast konsulent for partiets kommunevirksomhet overensstemmende med kommuneutvalgets forslag.

II.

Landsstyret bemyndiges til at fastsette statutter for kommunegruppenes virksomhet og for deres forhold til partiet, lokalt, distriktsvis og i forhold til centralstyret.

I centralstyrets møte 21. februar besluttedes forslaget forelagt landsstyret.

Partiets parlamentariske arbeide.

Centralstyrets flertal optar Kristiania Arbeiderpartis forslag av 2. februar 1923 som retningslinjer for partiets parlamentariske arbeide.

Mindretallet, Scheflo og Stang, foreslaar følgende:

Kommunistenes arbeide i stortinget har i likhet med deres arbeide i fagbevægelsen, den kooperative bevægelse og paa alle andre omraader til hensigt at støtte arbeidernes klassekamp og forberede arbeiderklassens erobring av samfundsmagten ved masseaktion. Kommunistene maa alltid holde sig for øie at enhver aktion i parlamentet er betydningsløs, hvis den ikke styrker arbeiderklassens aktioner utenfor parlamentet.

Som en særlig oppgave paahviler det stortingsgruppen at utføre et arbeide som kan samle omkring vort partis politik ogsaa de lag av det arbeidende folk som det er vanskelig at naa gjennom partiets almindelige organisationsarbeide.

Stortingsgruppen maa videre ved sit arbeide søke at utnytte motsætning-forholdene mellem de forskjellige borgerlige befolkningslag og de forskjellige borgerlige partier for derved at styrke arbeiderklassen i dens kamp.

Stortingsgruppen maa endelig av al evne ta op det arbeidende folks dagskrav og ivareta dets interesser.

I det hele maa stortingsgruppen optræ overensstemmende med Den kommunistiske Internationales retningslinjer. Et hovedsynspunkt for vort parlamentariske arbeide findes uttrykt i følgende punkt i de retningslinjer som blev vedtat paa Den kommunistiske Internationales tredje kongres:

«At vinde smaabønderne for kommunismens ideer er ved siden av at vinde landarbeiderne og organisere dem en av de viktigste forutsætninger for det proletariske diktators seier, ti det tillater at flytte revolutionen fra industricentrene ut paa landsbygden og skaffe de viktigste støttepunkter for den til løsning av levnetsmiddelsspørmaalet som er revolutionens livsspørmaal. Erobringen av en mer eller mindre omfangsrik kreds av de kommersielle og tekniske funksjonærer og de intellektuelle vilde lette det proletariske diktatur i overgangstiden fra kapitalisme til kommunisme og forenkle spørmaalet om de tekniske og organisatoriske forhold i industrien. Ved at erobre disse befolkningslag vil man bringe splittelse inden fiendens rækker og gjennombyrte proletariatets isolering i den offentlige mening.»

For at dette skal være mulig maa stortingsgruppen som hittil i al sin gjerning være ubetinget underkastet partiet — landsmøtets, landsstyrets og centralstyrets — ledelse og kontrol.

Hvorvidt stortingsgruppen skal søke eller undlate at søke at styrte en sittende regjering maa til enhver tid avgjøres av centralstyret, eventuelt landsstyret.